

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “วิวัฒนาการของศาสตร์ในสาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research หรือ Library Research) ประกอบการสัมภาษณ์ ด้วยวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย เปรียบเทียบการเรียนการสอนสาขาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย และศึกษาพัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

งานวิจัยนี้ดำเนินการศึกษาโดยพิจารณาทั้งในแนวกว้างคือ พัฒนาการหลักสูตรนิเทศศาสตร์ หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจบริบทที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง ศึกษาในแนวลึกเกี่ยวกับพัฒนาการของหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และ วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตโดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้คือ

1. พัฒนาการหลักสูตรนิเทศศาสตร์
 - 1.1 การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย
 - 1.2 การเปรียบเทียบหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในประเทศไทย
 - หลักสูตรการเรียนการสอนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยรัฐ
 - หลักสูตรการเรียนการสอนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยเอกชน
2. หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
 - 2.1 พัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
 - 2.2 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

กรอบที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในหัวข้อดังกล่าว ผู้วิจัยได้วางกรอบการศึกษาไว้พิจารณาเป็น 3 กรอบแนวคิดคือ

1. พัฒนาการหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยรวบรวมบันทึกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของหลักสูตรนิเทศศาสตร์

2. หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงในด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน รวม 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

3. พัฒนาการและลักษณะสำคัญของหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยรวบรวมรายละเอียดหลักสูตร การศึกษาในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยเน้นศึกษาหลักสูตรของ สาขาสื่อสารมวลชน (เดิม) จนมาเป็นหลักสูตร วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 - ปีการศึกษา 2549 รวมทั้งหมด 17 หลักสูตร เพื่อเข้าใจพัฒนาการดังกล่าวและลักษณะสำคัญของหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประกอบด้วยการศึกษาประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในประเทศไทย และพัฒนาการของหลักสูตรสาขาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยมีข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เพื่อให้เข้าถึงพัฒนาการหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ดียิ่งขึ้น

การวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยคือ

1. ค้นหาข้อมูลเอกสารเพื่อวางเค้าโครงบทต่างๆ
2. ค้นหาหนังสือ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สำหรับการอธิบายแนวคิดของงานวิจัย
3. ค้นหาข้อมูล รูปภาพ หนังสือ บทความ และ งานวิจัยทั้งที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ และทางเว็บไซต์มาประกอบตามเค้าโครงของแต่ละบทที่วางไว้
4. ค้นหาหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านนิเทศศาสตร์ และด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงทั้งของรัฐและเอกชน โดยมหาวิทยาลัยรัฐนั้นจะเลือก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนมหาวิทยาลัย
เอกชน จะเลือกมหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

5. การสัมภาษณ์นักวิชาการจำนวน 4 ท่านที่มีความเกี่ยวข้องกับก่อตั้งคณะนิเทศศาสตร์
และการพัฒนาหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้แก่

1. ดร.เลิศลักษณ์ ส.บุรุษพัฒน์

เป็นคณบดีคณะนิเทศศาสตร์คนแรก ตั้งแต่ พ.ศ.2531-2534

ปัจจุบันเป็นกรรมการอำนวยการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2. รองศาสตราจารย์ ดร. สมควร กวียะ

เป็นคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2534-2541

ปัจจุบันเป็นคณบดี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

3. อาจารย์ ประดิษฐ์ รัตนวิจารณ์

เป็นคณบดีคณะนิเทศศาสตร์คนปัจจุบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 -ปัจจุบัน

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พนารัตน์ ลิ้ม

เป็นหัวหน้าภาควิชานิเทศศาสตร์ธุรกิจ และ หัวหน้าภาควิชาการสื่อสารการตลาด
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2548

ปัจจุบันเป็นรักษาการรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์

บทสัมภาษณ์ทั้งหมดนี้ ได้บันทึกไว้ในรูปแบบซีดีรอมประกอบรายงานวิจัย

แหล่งข้อมูล เอกสารและประชากรที่ใช้

1.หนังสือ และบทความ ที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร พัฒนาการของการศึกษา
นิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน วิวัฒนาการของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ในต่างประเทศและใน
ประเทศไทย

2.งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ และวิวัฒนาการของหลักสูตรนิเทศศาสตร์
ในประเทศไทย

3.หลักสูตรการเรียนการสอน ที่เปิดสอนทางด้านสื่อสารมวลชนหรือวิทยุกระจายเสียงและ
วิทยุโทรทัศน์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
และ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมทั้งมหาวิทยาลัยเอกชน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย โดยศึกษาเฉพาะหลักสูตรที่เปิดสอนในปัจจุบัน อีกทั้งศึกษาหลักสูตร
การเรียนการสอนทางด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตตั้งแต่
อดีตจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2532 – พ.ศ. 2549

4.นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 4 ท่านซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคณะ
นิเทศศาสตร์และหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยนี้เน้นการวิจัยเอกสารเป็นหลัก มีการจัดบันทึกจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบคำถามเพื่อเจาะลึกในประเด็นเกี่ยวกับพัฒนาการหลักสูตรการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์และวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสาร (Documentary Data) เป็นหลัก การรวบรวมข้อมูลประเภทนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือหรือเอกสารต่างๆ ที่มีผู้เขียนไว้แล้ว (Secondary Sources) เช่นหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์และเอกสารอื่นๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงวิวัฒนาการของศาสตร์วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยข้อมูลเอกสารจะมีขั้นตอนดังนี้คือ

1.สำรวจที่เก็บเอกสารและสิ่งพิมพ์ เป็นการสำรวจที่เก็บเอกสารและสิ่งพิมพ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องว่ามีอะไรบ้าง และอยู่ที่ไหน และจัดบันทึกชื่อเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งที่เก็บเอกสารไว้

2.กำหนดแผนการรวบรวมและบันทึกข้อมูล เป็นการกำหนดว่าจะรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ใดก่อนหลัง โดยกำหนดตามความสำคัญของเนื้อหาและตามลำดับหัวข้อย่อยที่ตั้งไว้

3.อ่านและจัดบันทึก เป็นการอ่านและจัดบันทึกข้อมูลที่ต้องการจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ที่รวบรวมได้ โดยอ่านตามลำดับก่อนหลัง ตามแผนการที่กำหนดไว้

การวิจัยนี้จะใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร และวิเคราะห์ตีความ รวมทั้งการสัมภาษณ์ เป็นเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายนจนถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเนื้อหาในการวิเคราะห์จะประกอบด้วย

1.วิเคราะห์ภาพรวมการจัดการศึกษาหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ

2.วิเคราะห์หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยอธิบายในแง่ของพัฒนาการจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

3.วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของพัฒนาการหลักสูตรในสาขาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของสังคมไทย

การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย จะใช้รูปแบบวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) โดยจำแนกการนำเสนอ ดังนี้

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 พัฒนาการหลักสูตรนิเทศศาสตร์

1.1 การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

1.2 การเปรียบเทียบหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัย

รัฐและเอกชนในประเทศไทย

- หลักสูตรการเรียนการสอนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยรัฐ
- หลักสูตรการเรียนการสอนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยเอกชน

ตอนที่ 2 หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2.1 พัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2.2 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต